

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. X. Quàm varia sit, & multiplex mala Intentio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

ratio in animum admittatur, si res facta volvatur vereturque mente, nobis ipsis nostrorum operum spectatorem, admiratoribus, laudatoribus oblectabimur, quod aliud non est, quam si altera, quâ minimè opus est, manus adhibeatur. Ad rem planè Chrysostomus: Nihil, inquit, aquè inania reddidit benefacta disperditq; atque eorum quæ nos rectè fecimus, memoria; duo enim parit mala; negligentia facit, & in arrogantiam tollit.

Præcepit olim Deus altari sibi strui è lapidibus non scētis: Quod si, inquit, altare lapideum feceris mihi, non edificabis illud de scētis lapidibus. Si enim levaveris cultum super eo, polluetur. Ecquid hic tanta religionis? multum sanè. Lapidès secantur ut videantur, intra parietis sinum locandi, hoc ferri polimine non egent: ita Deus in hominis animâ velut arâ sibi structâ, illas virtutes probat, quæ simplici & purâ intentione fiunt. Quæ verò ideo fiunt ut videantur, seu scētis lapides ad hanc aram idonei non sunt. Omnibus bonæ mentis hominibus, satis superque, sua rectè facta extremo die iudicii scienda ab omnibus & Angelis, & hominibus. Hic demum verus erit honor, bene egisse, idque laudari ab Orbe universo.

CAPUT X.

Quam varia sit & multiplex MALA

INTENTIO.

Salamandra non grandis fera, sed variegatâ & versicoloris pelliculæ animalculum est, ut stellio, tantum tamen veneni thesaurum secum vehit, ut si radicem arboris contingat, fructus omnes in radice jugulet, & arbori adimat omnem vitam. Diabolus, Orcinianus serpens, verissima Salamandra, nullo igne consumenda, si secunda arboris radicem admordet, totam corrumpit. Radix omnium operum nostrorum est intentio nostra, hanc si contingat diabolus, & pravæ intentionis veneno inficiat, tota sterilefcit arbor; omne opus inutili, perversum, venenatum redditur, quodcumque hæc cadodemonis fraude læditur. Notum est illud: Cùm perversa est intentio quæ præcedit, pravum est omne opus quod sequitur. Si oculis tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit.

Offendimus proximo capite quàm affine sit mala intentioni, opus suum publicare; nunc explicandum, quàm varia sit mala intentio, & quàm è diversis fontibus hoc veneni genus scaturiat.

§. I.

Vix quidquam è terrâ nascitur, quod aded contra hiemem se muniat & involvat atque cape, septem ei tunicae non sufficiunt, insuper etiam caput defigit terræ. His ita tunicatis capis, non absimiles sunt illorum oculi, de quibus Siracides: Oculi insipientium septemplexes multas habent tunicas, uti capæ. Tales oculi minimè simplices sunt, prout eos Christus esse voluit. His oculis, & his tam bene vestitis capis simillima est intentio mala; hinc si unam tunicam ademeris, adest mox alia. Hanc etiam demis? continuo alia atque alia se prodat. Et uti capæ se abdunt, sic & mala intentio: nemo mortalium hanc satis excusserit, aut penetravit. Mala intentio, mala videri non vult; omnigeni colores & prætextus ei non defunt. Reprehendit Christus Phariseos quod stipem daturi haberent ante se tubâ cani. Illi honestissimæ excusationis tunicam obijcientes: Non hæc, aiebant, facimus, ut elemosynam nostram commendemus, sed ut pauperes convocemus: non ut nos alii liberales dicant, sed ut egeni ad stipem confluant: Oculi insipientium septemplexes: Intentio mala multiplex, versicoloris & variegati tergoris est, ut Salamandra.

Scire naturâ omnes cupimus, quàm est autè varia & multiplex intentio in hoc unico sciendi desiderio? Pul-

Tom. I.

A cherrimè Bernardus: Sunt, inquit, qui scire volunt, eo sine serm. 36. in tantum, ut sciant, & turpis curiositas est. Sunt qui scire volunt, ut sciantur ipsi, & turpis vanitas est. Hi projecti non evadent subsamantem Sarricum, & illi talibus occent autem: Scire Pers. sat. 1. tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Et sunt qui scire volunt, ut scientiam suam vendant, verbi causa, pro pecuniâ pro honoribus, & turpis questus est. Sed sunt quoque qui scire volunt, ut edificent, & charitas est. Et sunt item qui scire volunt, ut adificentur, & prudentia est. Horum omnium solum ultimi duo non inveniuntur in abusione scientia, quippe qui ad hoc volunt intelligere, ut bene faciant.

En, quàm sit multiplex in re unâ mala intentio: en, quàm multi non vitæ sed crumenæ discant! & quantos vanitas ac voluptas, quæstus ac curiositas ad libros trahat? Idem observans Seneca: Quidam, inquit, veniunt ut Epist. 180. audiant, non ut discant: sicut in theatra voluptatis causa ad post inir. delectandas aures, oratione vel voce, vel fabula ducimur. Magnam auditorum partem videbis, cui philosophia schola, diversum etiam sit. Non id agunt ut aliqua illis vitæ deponant, ne aliquam tegem vitæ accipiant, ad quam mores suos exigant, sed ut oblectamento aurium perfruantur. Aliqui tamen & cum pugillaribus veniunt, non ut res excipiant, sed verba, quæ tam sine prospectu alieno discant, quàm sine suo audiant.

§. II.

Què propemodum diversa est intentio eorum qui concionem audiunt in templo coeunt. Quidam veniunt non ut discant, nec ut meliores evadant, sed tantum ut audiant. Alii ut tempus fallant, & moram ad prandium minus sentiant: alii ut consuetudini satisfaciant: isti ut dormiant, & ante meridiem suaviter meridentur; concionator illis pro tibicine est, somnum blandè conciliante: porro alii concionibus interfunt ut garriant, & commodius modò cum hoc, modò cum illo confabulentur: alii ut imperio herili pareant, neque aliter possunt, velint, nolint, adiunguntur ad hoc genus obsequii. Si quis jam querat: Unde obsecro post tot conciones, post tantos clamores, post tot serias exhortationes, non aliam probitatis faciem Orbis induit? facile est respondere. Plurimi ad conciones omnino non veniunt; plurimis aliis, etsi veniant, deest intentio; curiositate, consuetudine, necessitate trahuntur, nam multi, si sui juris essent, penitus remanerent: & ex illis ipsis qui conciones frequentant, quotusquisque est, qui animum vacuum adferat, qui aure utrâq; audiat, qui non innumeris phantasiis scateat, qui auditis animum ferid advertat, qui denique velit esse melior. Difficile reperies auditorem ex toto ad audiendum compositum. Hinc illæ lacrymæ, quia intentio bona euntes ad templum non committatur, aut in viâ mutatur in aliam, & in malam facillimè flectitur. Præclarissimè Seneca: Qui, inquit, ad philosophorum scholas venit, quotidie secum aliquid boni ferat: aut sanior domum redeat aut sanabilior. Idem prorsus ego dixerim de Christianorum concionibus: Qui ad templum ecclesiasten auditoris venit, semper boni aliquid secum ferat & aut sanior domum redeat, aut certe sanabilior. Redibit autem, quisquis sic redire voluerit: ea enim eruditionis Christianæ vis est, ut omnes sinceræ intentionis auditores plurimum juvet. Qui in solem venit, licet non in hoc venerit, colorabitur: qui in unguentariâ tabernâ refecerunt, & paulò diutius commorati sunt, loci odorem secum ferunt: & qui apud ecclesiasten fuerunt, traxerint aliquid necesse est, quod prodesset etiam negligentibus. Attende quid dicam: negligentibus, non repugnantibus. Quid ergo? non novimus quosdam, qui plurimis annis in concionibus perfecterint, & ne colorem quidem duxerint? Hi tales nunquam voluerunt proficere, sed tantum audire. Attalus & subtilis & facundus philosophus dicere solebat: Idem & docenti, & discenti debet esse propositum; ut ille proficere velit, hic proficere. Hinc nemo miretur è tot concionibus

Qq 2

cionibus

cionibus se nihil profecisse, sed mireretur nihil proficere A
voluisse. Intentionis bonæ, & serii conatus hoc nego-
tium est. Sed ulterius progrediamur.

§. III.

Amor sui
est radix
omnium
malorum
actionum.

Amor sui omnibus pæne actionibus sese novit
quàm molliſſimè inſinuare, & dum bonam inten-
tionem ſenſim ac blandè ſubtrahit, ſubſtituit malam.
Amor ſui amicus omnium delectationum eſt, & hoc
unum efficaciffimè docet, ſeipſum quærere. Hic verus
ſons, hæc origo & radix omnium malorum intentionum
eſt. Trahit ſua quemque voluptas. Nemo non benignus
ſui iudeſt, qui nihil minùs poſſit quàm ſeipſum odiſ-
ſe. Intentio mala ſemper aut deliciis quærît, aut divi-
tias, aut eminentias, ſed non æternas. Nam inter bonam
& malam intentionem hoc diſcriminis eſt: bona nun-
quam non æterni quid ſpectat: caducis & fluxis conten-
ta eſt mala; una ei cura geritur, ſe intueri & ſuum com-
modum. Et hoc quidem ſubtilis eſt idololatria, & ado-
ratio occultiffima, quàm repetire eſt in omnibus pecca-
tis lethaliſſima, cum in re creatâ ſinis ultimus ponitur, in
ſolo Deo reponendus. Sed vix eſt tam grande piculum,
modò ſit occultum, cui innocentia fucum allinere non
poſſit variegata illa & multicolor Salamandra. Habet
intentio mala ſuos prætextus, colores, nomina, titulos,
larvas, quibus ſe pulchram fingat. Et ubi ſe quæſo non
oſtentat Avaritia ſub pallio Parſimonia? Sub Necceſ-
ſitatis nomine veſtium pompa & menſarum affluentia,
& omnis intemperantia ſe vendit: ſub ſchemate offi-
cij, muneris, auxilij, Ambitio proſperit: de juſtiſſimâ in-
dignationis titulo Invidia ſibi mer gratulatur. Mala in-
tentio ſemper rimam reperit quâ evadat: eſt enim ſub-
tiliſſima. Sed exemplis rem demonſtrems.

§. IV.

1. Ob hu-
manos re-
ſpectus.

Pincipio, ob humanos reſpectus, ah quantum boni
ſæpiſſime omittitur, & quantum committitur mali?
Quotuiſque eſt qui noſ alios potiùs attendat quàm
ſe, nec tam quid ſui officij, quàm quid alieni ſit iudicij,
perpendat. Quàm multi, cetera non vicioſi, aliis tamen
ad probitatem plus adjumenti adferre deberent, ſed
his ipſis reſpectibus impediuntur. Et quid iſte & ille
diceret, ajunt, quàm illi & iſti hoc non probarent,
quàm torvis oculis me peterent? mille talia ſunt in
quæ oculi ſeptemplex alliduo volatu feruntur. Ocu-
lus ſimplex unum atque unicuique Dei ſpectat. Is qui
ſimplicem habet oculum: Hoc, ait ipſe ſibi, juſtitia,
hoc conſcientia mea; hæc curæ, & hoc officij mei eſt;
quidquid hic aut ille objecerit, huic aut illi placeat, id
ego parum moror. Hoc faciendum eſt, & ideo aliorum
iudicium circa hoc, curandum non eſt: Deum reſpicio,
non homines. Quidquid dixerint mortales, ſi aliud Rex
immortalis jubeat, hunc ſequor.

2. Ob lu-
crum.

Deinde, & quod ſecundo loco ponendum: Ob ſo-
lum lucrum, quanta non ſunt? Pauperiem fugiens mer-
cator currit ad Indos. Taceo cædes innumeras & la-
trocina. Mundi lex eſt: Lucri odor bonus eſt ex quâli-
bet re, & quolibet modo. Unius lucelli gratiâ infinita
facimus, quæ ſi intentione rectâ, Dei cauſâ faceremus,
cælum centies promereremur. Veriſſimè dixit ſanctus
Thomas à Kempis l. 3. c. 3. num. 2. *ille xir: Pro modicâ præbendâ longa via curritur, pro æternâ
vitâ à multis vix pes ſemel à terrâ levatur. Vile pretium
quæritur, pro uno numiſmate interdum turpiter litigatur: pro
vanâ re & parvâ promiſſione die noctûque fatigari non ti-
merur.* Jethro Moſen olim generum ſuum increpans:
Non bonam, inquit, rem facis: ſtulto labore conſumeris. Idem
proptus omnium illis lucionibus quæſtui ſervientibus
ingerendum eſt; unusuiſque horum ſic monendus:
Quid agis, ô homo, ſtulto labore conſumeris: non bonam
rem facis: ſed ut facias bonam, bonâ intentione
utere. Ut lucreris, dimitte lucrum, præſertim omne non
honeſtum, aut quod bona conſcientia odiſſe ſolet.

Thomas à
Kempis l. 3.
c. 3. num. 2.

Exod. c. 18.
verſ. 18.

§. V.

Tertio. Quantum toleratur in gratiam ſuperbia? A
Veriſſimum illud: Aut ſuperbus non ſis, aut ſis
paciens. Multi frigere ſe diſſimulant, ne venuſtam gra-
tiam cilitatem veſtium turbent; nolunt ut ruſtici fartas &
pingues tunicas induere. Calceus modò niteat & ſine
rugiſſimo pedi ſtriſſus hæreat, ceti urat, non reſert. Hunc è
ſuperbis collare ſtringit, illum thorax. Ille ut ſuperbis
ſuæ genium exprimat, etiam onera veſtium non recuſat,
hic ut ad ævi luxum ſe veliat, etiam famem tolerat.
Quin imò & cretam vorare jam didicimus, ut vului
decorum pallorem perſuadeamus. Quid cetera narrem
huius infantie tormenta? Hæc aliæque infanda paciens
ſuſtinet ſuperbia, ſed ſibi ſuffert, & in ſui gratiam, quæ ſi
propter Deum rectâ intentione perſequeretur, quanta in-
de rediret merces? Sed & huic tali ad ſuperbia leges pa-
tientem verè occidit: *ſtulto labore conſumeris.* Thomas l. 4. c. 1.
B Morus aequè ſanctus ac doctus vir, Angliæ magnam
decus, fortè fortuna virginem in conclavi reperit coram
vireo iudice, ſpeculo, quæ multo labore atque etiam
dolore comas plicabat, ut frons lata, & mammillare
amictorium ſtringebat, ut ipſa graciliſſima videretur. Huic
Morus: Niſi Deus, inquit, tibi hoc pro tuo tanto labore
infernum reddat, magnam tibi proſe dō injuriam fa-
ciat. Affirmabatq; ſerio, perſuaſiſſimum ſibi eſſe, quam-
plurimos in hac vitâ eo labore infernum mercari, cujus
vel dimidio cælum lucrati fuiſſent. Cuiſnam rei defe-
ctu hoc fieri cenſendum, niſi ſolius intentionis bonæ?

§. VI.

Quarto. Quid non fit acquirendæ, retinendæ, au-
gendæ gratiæ? hic nulli labori parçitur, nulla mo-
leſtia recuſatur, nihil intolerabile æſtimatur, totos dies
dominorum obſequio apparere, grave non cenſetur. Vi-
ri ſancti olim in columnis ſtabant annis compluribus, cum
inde & nomen traxerunt. Simeon Stylita, Daniel Styli-
ta, Alipius & Theodulus Stylitæ. Hi dies noctæque ſta-
bant colendo Deo, & corpori affligendo. Hæc religio
Stylitarum annis aliquot continuis ſtantium deſuit, non
item eorum qui continuis horis aliquot perſtant, &
ſæpe ſolam gratiam expectant, quæ tamen in faxo la-
brico & veſtigium fallente ſita eſt, & longè citius perdi
poſeſt, quàm acquiri.

Joſeph Aegypti Prorex in ſummâ gratiâ fuit apud
ſuum Pharaonem, ab illo proximus, ſed ſuccceſſit Rex
alius qui Joſephum noſſe recuſavit. Quam charus Da-
rio Daniel, & tamen omnis Darii gratia Danielem à
leonum foveâ ſervare non potuit. Achitophel Abſalo-
nis topanta, gratiſſimus conſiliarius fuit, ſed hæc gratia
collo ejus non aureum torquem, ſed laqueum iniecit.
Aman gratiâ potentiſſimus, & pæne alter Aſſuerus, ſed
per hos aureos gratiæ gradus altiſſimum paribulum
conſcendit. Et quis Belſarius ſub Juſtiniano, tot victo-
riis illuſtriſſimus Dux: tandem non gratiam tantum, ſed
& oculum utrumque perdidit, ad extremam mendici-
tatem devolutus. Quis ſub Tiberio Sejanus: jam pæne
alter Tiberius, & gratiam ſimul & vitam amiſit, unco
tractus & in Tiberim abjectus eſt. Dies priùs finiat,
quàm ego tragediarum iſtarum vel tantum nomina
expreſſero. Habeat Argus mille oculos; Gratiam nemo
negaveris mille habere alas quibus avolet. Et tamen hæc
tam fallax & incertiſſimæ fidei gratia, tantis deſideriis
ac votis expetit, tot laboribus ambitur, tantis ſudori-
bus quæritur, tot ſollicitudinibus & curis, vix tandem &
ægrè obtinetur: ut obſenta retineatur, non minùs labo-
rum & ſollicitudinum impenditur, mente ſemper pavi-
diſſimâ, & in omnem partem ſe torquente, ne, quod
tantis impendiis impetratum eſt, levi ſlatu diſſipetur.
Ita videas hos gratiæ aucupes ſemper trepidos & anxios,
ſemper ſollicitos, & gratiæ jacturam, velut ſupremum
malum

1. Cor. 13. 6. malum formidantes; *terrer eos sonitus folii volantis*: pæne ut lepores apertis dormiunt oculis, adeo ad omnem gratiam aulam trepidant. Nam (quod magnum malum est) incipit illis opus esse fortunâ: sequitur vita anxiosa, suspiciosa, casuum pavens, temporumque suspensa momentis. Nunquam dant virtuti fundamentum grave, immobile, sed jubent illam in loco volubili stare. Hæc obsecro notate Aulici. Et quæ ista tam rigida servitus est, hæc diu nocturne & pati, & agere in unius gratiæ gratiam? Qui hæc & pateretur & ageret intentione bonâ, Dei causâ, quantum is præmii reportaret? Dum hoc autem & iste, & ille, & alius, atque alius negligit, unicuique illorum occinendum est: Non bonam rem facis, stulto labore consumeris, stulto profusus, stultissimo; hoc enim agis ut tibi ipse importune noceas, & cum tædio.

§. VII.

1. Tolerantia famulorum. Quid non tolerant alii extra aulas famuli, & ancillæ? non iis verba tantum sed & colaphi saepe glutendi sunt. Quoties herus aut hera stomachosi clamant, furcifer, trifurcifer, stulte, bestia, flagrio, asine, flagitium. Post hæc vocum tonitrua frequenter & fulmina sequuntur à manu venientia, volant fustes, & quidquid armorum ira furorque ministrat. Et quid miseris inde lucri est? merces exigua, victus tenuis & plerumque intempestivus, sepius & frigidus. Qui hæc ideo fert tantum ut vivat, stulto pariter, stultissimo labore consumitur. Quod si ancilla vel famulus generoso animo hæc omnia offerat Deo, dicatque: Domine, propter te fatigari me patiar & vexari, propter te, mi Domine, hæc feram omnia: scio quidem te mitiorem & liberaliorem esse Dominum, quam cui me mancipavi: à te, mi Deus, expectabo præmium. Hic profecto sapit, qui labores sic vendit, quemadmodum divinus Paulus hoc genus hominum præclarissime his instruit: *Non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo.*

6. Mechanicorum officium tolerancia. Sexto. Quid mechanici opifices non ferunt miserationum? Ad gravissimos labores summo mane redeunt, eosque urgent in feram & adultam noctem, sepe tamen vix mucidum panem pro se suisque extundunt: æstum, fætores, gelu, incommoda plurima tolerant modici lucelli gratiâ: quis pauperior istis, si solum spectemus corpus? & quis iisdem dior, si quis horum subinde animo dicat: Mi Deus, hunc sudorem meum in tuam manum effundo, labores meos omnes tibi offero, tibi fatigor, mi bone Domine. Tu dives ille paterfamilias es, qui tuorum famulorum labores nunquam non superas mercede, nec gratis tibi quidquam fieri permittis: opel las nostras præmiis excedis infinitè. Omnes ergo meos, cum Filii tui laboribus tibi consacro & dono. De his talibus sua omnia Deo sic offerentibus verè Paulus: *Divites, inquit, facti estis in illo, in omni verbo.*

§. VIII.

Omnes sunt ac utentes hominum officio, ut hanc. Si omnes hominum status ordinèque lustremus, in omnibus sanè perferenda plurima reperiemus. Et vos ipsi, quos divites & beatos salutamus, & pæne adoramus, an non molestiarum & ærumnarum fatis abundè habetis? quis vestrum queritur deesse sibi quod patiar? Virtus est, cum sanctissimus quisque, licet afflictiissimus, audet generoso spiritu dicere: Domine, da plura, immitte graviora quæ patiar. Apud hunc hominem res optimè habent, hæc talis postulatio puræ intentionis luctulentum indicium est. Sed vos alii, ô beatuli, ô Magni & omni opulentia instructi, & quâ ratione vos afflictiones vestras toleratis? variè vos affligi, nil penitus dubito, etsi negent id oculi, quibus hic nulla fides habenda. Imò persuasum habeo, vos sæpe acerbius, licet occultius, torqueri, quam ullos Religiosos homines, quorum vitæ tenor, merus est poenitentia labor: vobis quidem mol-

Tom. I.

A liores sunt lecti quam Religiosi, sed quæstio sit, vos an illi quietius dormiant, non enim dormitum imus, ut bene cubemus, sed ut bene dormiamus: omnium vestrum prolixiorum esse, quam illorum sit, nō negem, sed nescio an credam esse tranquilliorum, & suaviorum: plurima sunt quæ vestrum, illorum verò soporem minime turbant.

Cibi vobis & multo plures & longè meliores, sed iterum quæstio sit, quibus hi melius sapiant: neque enim dubitem quin religiosorum hominum plurimis oluscula sua & avenaceæ pulcicula, lixum hordeum & lactucula jucundius sapiant quam vobis galli padones merâ similitudine & lacte palti, ac ipsum Jovis cerebrum. Vestes vobis pulchriores quam illis & plures, sed & hic interrogem, quibus sint habiliores, qui in iis minus frigeant, minus stringantur: Religiosos viros rarissime premunt calcei, vos sæpius: accedunt occulta cilicia, vobis etiam invitis injecta, quæ animum vexant, fodiant, lacerant.

B Vobis largius otium & plures sunt feriæ, sed forsitan multi suavius laborant, quam vos otie mini. Vobis denique libertas longè major est quam Religiosis, sed vestram libertatem multa comitantur vincula, morsus animi & laniena conscientia incredibiles. In summâ, cruce quas feratis minime defunt, sed fortasse deest patientia & intentio recta, quæ cruce sunt perferenda.

Hic igitur, obsecro, attendite, an propter Christum, an verò propter Lazarum, Bethaniam veniatis; an quæ vobis sustinenda, eo quo par est animo sustineatis.

In monte Golgothæ duo juxta Christum utrinque pendebant, uterque latro, uterque crucifixus, uterque in uno hoc eodémque supplicio mortuus est: at ille paradiso, iste tartaro receptus est. Quid quæso æquè reos, æquali supplicio affectos tam inæquali forte separavit intentio. Ille Christo Domino mortem suam obtulit, iste aversus à Christo in impatientia finiit. Hæc è simillimâ cruce, in regna dissimilima est via, si tam dissimilis sit intentio.

§. IX.

I Taque valde cavendum, ne simus Martyres mundi, Confessores Diaboli, Mammonæ discipuli, Veneris alumni. Amor sui mille fraudes comminiscitur, blandissimè quod vult persuadet, ponitque pro scopo proprium iudicium, curiositatem, propriam voluntatem; hoc agit ut intentionem reddat obliquam, non sinceram, à Deo alienam, & quam Deus jure aversetur. Si cui admodum æstuanti & sitienti lactis optimi florem propines, è tali tamen catino, in quo plurimæ mulsæ innarent, an rem gratam te facturum speras? quis statim bibat, etsi valde sitiat? niveus potus invitat quidem, sed innatantes bestiolæ absterrent: nigellæ aviculas prius ejice, dein lacteam promulsidem propone. Sic opera bona, velut candida suavisque potio, velut fercula præstantissima, Deo tamen grata nunquam erunt, si ea scædet vana gloria, voluntas propria, curiositas, avaritia, sui amor non sunt & æstimatio. *Musica morientes perdunt suavitatem unguenti.* Sic omnis intentio non sincera & recta nobilissimum quodque opus corrumpit & destruit.

D Quis non riserit hospitem illum, qui peregrinum hominem lautissimis verbis in suam tabernam invitans: Mi Domine, aje bat, ad me obsecro diverte, vinum mihi prorsus generosum est & nobile, nisi quod nonnihil accescat. Apage tu cum tuo hoc generoso vino, quod aut acidum sit, aut dilutum, vel dubium. Hoc ipsum queritur olim Deus per Isaiam: *Vinum tuum mistum est aquâ.* De multis idem dici potest: Hæc illius actio, hæc opera, hoc obsequium illius, hæc industria, hic conatus vinum bonum esset, nisi aquâ malæ intentionis mistum esset. *Cum perversa est intentio, quæ præcedit, pravum est omne opus.* *quod sequitur, quamvis rectum esse videatur.*

In prisca lege cum leproforum quipiam sanitati restitutus fuit, dextra ejus auricula & pollices dextræ manus

Q q 3

manus

manus ac pedis oleo tingeantur. Quid hoc ritu Deus magis commendat, quam ut misericordiae oleo usuri, & stipem daturi, nil levum tangamus, nil ambitionis, ja-
Matth. c. 6. vers. 3. *frustra tua, quid faciat dextera tua.*

Ad Salomonis tribunal duae feminae litigabant de in-
 fante, utraque quidem prolem habuit, sed illa vivam,
 hac mortuam, ut quam dormiens oppresserat. Nos in-
 struit ista: si advertimus. Nos quidem oramus, sti-
 pem damus, consiliis aut manu juvamus, in ediam alia-
 que toleramus, hos velut liberos gignit bona actio, sed
 nisi ad haec omnia vigilemus, nisi semper intentio sine-
 rissima liberos istos defendat, incurioso somno eos op-
 primimus, orationem nostram, & eleemosynam, & in-
 ediam, & omnem tolerantiam nostram somnolentia
 perdimus, & ita quidquid illis virtutum & vitae inerat, adi-
 minus. Nam, ut praclare Richardus Victorinus: *Quod*
est, inquit, corpus sine animi, hoc est opus sine intentione bona.
 Si ergo hi liberi nostri nobis sint chari, si nolumus frustra
 laborare, ita semper laboremus, ut illa faciamus, non
 quia sic nobis placet sapientiae, nec solum quia sic moris
 est, aut quia fit ab aliis, sed quia sic placet Deo. Oculi
 simplex ad unum atque unicum Dei honorem collineet
 in omnibus, in quibus errare refugit? Deus in causa sit,
 quare hac faciamus, ista fugiamus, illa perferamus. Si
 jam, quod saepe fit, operam nostram aliis locatam, par-
 ticius illi quam par est, componant, Deum vadem &
 sponsores habemus. Quod Deus Abrahamo dixit, hoc
 omnes bonae intentionis sibi à Deo dictum censcant:

Gen. cap. 15. Ego protector tuus sum, & merces tua magna nimis.
vers. 1.

C A P V T X I.

Exemplar nobile INTENTIONIS MALAE fuisse Herodem Magnum, Aescalonitam.

Ad Divo Ludovico Galliarum Rege missus est ad
 Damascei Sultani Orator à sancti Dominici fa-
 miliâ Ivo, vir doctus & religiosus. Huic in itinere mi-
 rum quid contigit, & quod credibile, studio id adorna-
 rum est, complurium instructioni, hac ratione. Anus
 Ivoni loco quodam occurrit, altera manu hydriam aquâ
 plenam, altera vas cupreum prunis refectum gestans.
 Miratus Ivo insolitum occursum ventis, aquam &
 ignem gestantis, quatit quid haec sibi velint? Cui mu-
 lier: Prunas, inquit, fero, ut iis paradysum incendam &
 comburam: aquam defero, ut eâ flammam inferorum
 extingam, & Oreum aboleam. Jamque magis miratus
 Ivo responsum tam insperatum, interrogat ultra, quid
 hac moliri cogiter, & cui bono? Illa, ut in posterum, in-
 quit, omnis intentio non recta aut non pura cesset, ut
 nemo probus sit solum spe celi & praemii; nemo etiam
 peccare oderit formidine poenae & inferorum horrore,
 sed solo Dei amore, & desiderio placendi Deo.

Ad Christi pueri praesepe atque stramineas cunas,
 tres ab ortu magni Principes venerunt: Inire toto tam
 apud Herodem hospitem, quam alibi nihil aequè fre-
 quenter audiebantur respondere, quam illud rectissimae
 intentionis: *Et venimus adorare eum.* Sed & Herodes
 idem protus grandi ore pronuntiabat: *Ut ego veniens*
adorum eum. Hic nulla spes praemii, nullus poenae metus
 se miscuit, nec enim ulla vel inferorum vel celi fit men-
 tio: Unicus itineris Bethlemitici finis est, divinus cultus
 & adoratio. Tam Herodes quam illius hospites in unam
 illam verè sanctam intentionem conspirasse videntur.
 Adsunt adoraturi, nec metu supplicii ullo, nec spe præ-
 mii provocati. Et quis Herodem non idem sentire dix-
 erit, quod pios illos advenas? Verum jam demonstra-
 bimus, inter Herodis & trium hospitem intentionem,
 tantum esse discrimine, quantum inter caelum terram-

Matth. c. 2. vers. 2.
Ibid. v. 8.

A que. Et apparebit Herodem malae intentionis egregiam
 ideam existere.

S. I.

Philosophorum scitum est: Ultimam in actione, pri-
 mum est in intentione. Finis est ad quem referuntur
 omnia. Ab experientia quotidiana id constat. Sumit
 sibi quis diversissimos labores, hac hebdomade calcem
 convehit, altera lateres & saxa, arenam tertia, asseres
 quarta, dein cum amicis deliberat, modò hoc, modò
 illud ad regulam revocat, jam circum rotat, jam &
 nummos numerat, modò cum architectis agit, jam ce-
 mentario accersit, modò vitrarum, & ferrarum fa-
 brum conducit. Et quorsum haec omnia? Ad domum.
 Finis omnium domus est, prima quidem intentione, sed
 actione ultima.

Narrat Matthaeus, tres ex Oriente dynastas iter, in-
 gressos Hierosolymam versus. Iter hoc longum, diffi-
 le, laboriosum, & magnarum impensarum fuit. Equis
 hujus itineris finis & scopus: Novi Regis adoratio. *Et*
venimus adorare eum. Hoc toto itinere agitantur secum,
Et venimus adorare eum. Hæc illorum intentio iter indi-
 xit, hæc diversa munera concessit, hæc in viam necessa-
 ria praescripsit, hæc Hierosolymam Judææ metropolim
 duxit, hæc hospitium Herodis quaesivit, hæc praecenti
 fideri fidelissimè obtemperavit. Finis hæc omnia dicta-
 vit, finis sanè optimus ac laudatissimus: *Et venimus ad-
 rare eum.*

Sed & Herodes idem ait, & quidem verbis iisdem:
Ut ego, inquit, veniens adorem eum. Quis non credat He-
 rodem, & illius regios hospites unius esse animi, aequa-
 lis propositi, ejusdem proflus intentionis? Sed videte
 obsecro, quantum tellus & astra distident, tantum He-
 rodis & trium Magorum animus, propositum, intentio
 discrepant. Horum longè optimus, illius longè pesti-
 mus finis fuit. Argumenta hujus clarissima hæc sunt:

C Principio, *Audiens autè Herodes rex turbatus est.* Res jam
 suspecta, & en primum malae intentionis argumentum,
 turbari. Homo bonae intentionis, nunquam totus tur-
 batur, utur res eveniat, etsi omnia teterimè cadant, si-
 bi constat, sui similis est. *Non contristabitur iustum, quidquid*
acciderit. Nam bona, quam habet, intentione non po-
 test excedere. Herodes ideo turbatus est, quia regno
 pelli metuebat. Sed unde hic metus? sibi ipsi nimirum
 amicus, seipsum nimis ardentè & amabat & quarebat.

Anno 1414, tres erant Pontifices (ea erat ævulabes)
 Joannes, Benedictus, Gregorius. In his turbis è purpu-
 rato Patrum numero Joannes Dominicus, vir inte-
 gerrimus, animus suum intentionemque verè opti-
 mam dissimulare non potuit. Nam licet is unus omnia
 apud Gregorium posset, ab eo etiam ad illud fastigii
 evectus fuisset, nihilominus tamen Gregorium monere
 non desit, descenderet sponte suâ implemet de tam su-
 blimi folio, in quod viâ negatâ & non legitimâ perve-
 nisset. Paruit tam sincerè monenti Gregorius: Alii duo

D hac sede vi submoti sunt. Quo facto Joannes Domini-
 cus purpuratus senator, & ipse sese in ordinem redige-
 re aggressus, Concilium Constantiense adiit, purpuram
 suam digniori dandam exuit, & infra episcopos se loca-
 vit. En, quam variè & quam feliciter Ambitionem
 triumphavit recta intentio! Herodes quia tam ambicio-
 sus, hinc etiam tam turbatus. Si quis illius auribus dies
 noctesque ingessisset, natum esse quidem Messiam, non
 tamen vel minimâ ex parte nociturum; neque enim ve-
 nisse ut regna eriperet, sed ut daret, nihilominus Hero-
 des turbatissimus assidue timuisset, nec aliud animo vol-
 visset, quam Regis infantuli prope ratam eadem. Quòd
 si Herodi vel unica bonae intentionis venula fluxisset, sic
 secum fuisset ratiocinatus: Si natus puer verè Messias &
 Christus sit, aderit illi Deus, sin autem, Deum à me sta-
 turum confido. Sed nihil tam sanæ cogitationis admittit
 Rex impius: hoc unum ei erat in animo: Moriatur hic
 puer,